

A jutalmak kiosztása után a jelenlevő rendőrfelügyelő köszönetet mond a rendőrség nevében az egyesületnek és igéri, a mennyiben tehetségében áll, továbbra is az egyesület nemes intencióit előmozdítani fogják.

5. Következik az igazgató-titkár évi jelentésének felolvasása, mely következőképen hangzott:

Az Országos Állatvédő Egyesület 1893. évi

Jelentése.

Mélyen tisztelt közgyűlés!

A lefolyt év legörvendeztetőbb mozzanata az, hogy Ő császári és királyi fensége József főherczeg kegyeskedett az elnök úr megbízása folytán előterjesztett kérelmet meghallgatni és az egyesületünk védnökségét legkegyelmesen elfogadni. Nem vagyunk többé árvák, van már most, kinek védszárnyai alatt buzgolkodhatunk, van már most ki megmutatja, hogy és miképpen kell az állatvédelmet gyakorolni; büszkén emelhetjük fejünket és örömtől duzzad a lelkünk magas védnökünk, azon mondásán: „Hogy azért nem járok vadászni, mivel sajnálom az állatokat“. És továbbá: „A honvédségnél csak azon katonákat kedveltem és előmozdítottam, kik lováikkal szépen és emberségesen bántak, nem egyszer voltam kénytelen közbelépni és nem átallottam a törzstisztet is megszólítani, ha azt vettem észre, hogy lovát fölösleges módon sarkantyuzta vagy sanyargatta“.

• Ő királyi Fensége nemesak a védnökséget elfogadta, hanem fenséges nejével Klotild főherczegasszonynyal egyetemben alapító tagul belépett és még aznap mikor igazgatónk ott járt 100 forintot küldött alapító díjul az egyesület helyiségébe.

Másik fontos mozzanata az egyesületi életünknek az, hogy állatvédelmi szabályrendeletet dolgoztunk ki, mely nemcsak a földmivelésügyi magyar királyi miniszter által 31060/92 szám alatt kisebb élő állatokkal való bánásmód tárgyában kiadott rendeletét teljesen felölelte, hanem az összes állatokra kiterjed, de főleg a mindennapi eledelre szolgáló állatok miképpen ölési módjára kiterjeszkedik. Hogy az egyesületünk választmánya a külföldi állatvédelmi egyesületek magasán álló niveaujára emelkedni törekedett, magától értetődik, épp azért nemesak az összes vágómarha, hanem az aprómarha, a szűrőállat: sertés, kecske, birka stb. kivétel nélküli elkábitását kértük a nagyméltóságú miniszteriumtól. A szász királyság volt az első állam, melyben két év előtt az ölést megelőző elkábitás elrendeltetett, a mult évben pedig Svajczerország szabad népe szavazott le. 189,265 svajcezi szabad polgár szavazott a kivétel nélküli elbóditás mellett és csak 127,487 egyén szavazott ellene. És így 71,778 szótöbbséggel elfogadtatott és

törvénynyé emeltetett: hogy az elkábitás nélküli vérbocsátás vagyis az elbódítás nélküli ölés bármely állatfajnál és bármely ölési módnál szigorúan el van tiltva.

Mi is azt kértük a kormánytól, mi is a czivilizált világ első államai közé akarunk emelkedni és ezért nem is kérhetünk mást. Ha nem adatik meg, nem rajtunk mult, mi tettük kötelességünket.

Kiterjeszkedtünk továbbá a szabályzatban az éjjeli legeltetésre, a télhó idején való lovakkali várakozás a kocsmák előtt míg a gazda vagy kocsis benne dőzsölög; a denevérek és baglyog felszegelése, a medvetánczoltatás ellen és több oly — a népek között divó — állat-gyötrések ellen, melyekkel eddig senki sem törődött. Még azon esetre is, ha a miniszterium a beterjesztett szabályzatra a teljes sanktiót nem is adná meg, mégis többet fog felölelni a kiadandó rendeletre mint a mennyi eddig volt benne és így mi, az Országos Állatvédő Egyesület adta meg az impulsust a haladásra.

Kimagasló pontja ez évi működésünknek az „Állatvédelmi könyvtár“ megindítása, melynek első kötete gyanánt a „Ne bántsá az állatot“ czimű 200 koronával jutalmazott és K. Nagy Sándor nagyváradi királyi törvényszéki bíró úr által irt pályamű jelent meg. Az állatvédelemre vonatkozó törvények vannak itt megismertetve 45 csinos, érdekes, zamatos magyar és népszerű nyelven megírott elbeszélésben. Ez a könyv feltűnő szerencsével találja el azt a hangot, melyet a nép szeret melyet a nép ért, és oly élénken rajzolta a mondottakat, hogy lehetetlenség, miszerint az meg ne maradjon az olvasó emlékezetében. Megtaláljuk ebben az állategészségügyi, halászati és vadászati törvényeket, az ezekre vonatkozó nevezetesebb rendeleteket, a büntető és kihágási törvénykönyvnek az állatvédelembe vágó szakaszait.

Abban a kitüntető szerencsében részesültünk, hogy három miniszterium részéről is ajánlatot ezen, alapos szakismerettel megírt könyvünk; a vallás- és közoktatásügyi, a belügyi és a földmivvelésügyi miniszterium ajánlották közegeiknek; a fővárosi tanács pedig az iskolaigazgatóknak az ifjusági könyvtárba vagy jutalomkönyvnek való beszerzésére ajánlotta.

Sajnos, daczára a sok ajánlásnak aligadtunk 1000 példányt az 5000 példányból el; a fővárosi iskolák igazgatói pedig egyetlen egy sem rendelte meg az iskolai könyvtár számára. Az ingyen osztott naptárunkra pedig azt izengették: többet még többet kérünk.

A földmivvelésügyi miniszter gróf Bethlen András 6 excellentiaja e könyvet az összes földmivvelési és erdészeti iskolák számára megrendelte és „humanitási ügyünk elismerése fejében és további fejlődése céljából“ 300 forintot volt kegyes utalványozni. A kereskedelmi miniszter 100 forint árában bélyegeket utalványozott nekünk. A fő- és székváros tanácsa pedig 50

forintnyi segélylyel volt szives bennünket támogatni. Hálás köszönetet érdemelnek ezek a humanizmus zászlóját magasan lobogtató nemes miniszterek és a nemesszívű fővárosi tanács is.

Ugyancsak ez évben új fali pléhtáblákat készítettünk és azokat a lejtős parttal ellátott utcákban és a fuvaros kocsik fővonalain a rozszant és elrozsdásodott régi táblák helyére kiszegeltettük. A régi szöveg az 1879: XL. törvényezikk 86. §-ával bővítettett. A tábla szövege ez:

Az állatok védelme a t. cz. közönség szives figyelmébe ajánltatik. Rendőri közbenjárás igénybe vehető. — 1879: XL. t.-cz. 86. §. A ki nyilvánosan botrányt okozó módon állatot kínoz vagy durván bántalmaz, ugyszintén ki az állatkinzás ellen kiadott rendeletet vagy szabályrendeletet megszegi: nyolcz napig terjedhető elzárással és száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E táblákból 4 darab van az I. kerületben, 4 a II. 3 a III., egy az V., egy a IX., egy a X. és egy Újpesten kiszegelve.

Hogy az állatvédelmi eszme a népiskolákban meghonosodhassék, jónak vélte a választmány, egy oly falitáblát készíttetni, a melyen művészi kézzel állatvédelmi epizódok allegorice vannak ábrázolva. Ezen tábla az iskolákban kifüggesztetnék, hogy a haza reménye előtt lebegve, azoknak puha és minden jó iránt fogékony szívökbe az állatvédelemnek nemesítő eszméje észrevétlenül belopódzhassék. Ki is iratott egy 300 koronás pályázat a művészi keretre, és a belenyomandó költeményre pedig 200 koronás pályadíj. A keretre 3 pályamű, a költeményre 5 pályamű érkezett. Míg az utóbbi meddő maradt, addig az előbbi igen kielégítő eredményre vezetett. Kettő a „Bátorság“ és a „Mindenek fölött könyörületesség“ jellegűekkel ellátott festmények valóban művészi észletséggel vannak elkészítve. Mindkettő egyaránt méltó a díjra, az egyik elegáns barokk-stylben, gyönyörű árnyékolással is hatásos kerekdedséggel tűnik ki, a másik pedig abban, hogy a művészi kivitel mellett az egyes védési jelenetek a legapróbb részletekig hangsúlyozással vannak kidolgozva, az egész egy öszhangzatos eszme lengi át, mely abban nyilvánul, hogy a ki állatvédő, az embervédő is; ki állatgyötrő, az a társadalomra nézve is veszélyes ember. Az isten szeme körülvéve az örökkévalóság symboluma által örökös az éden fölött, melyben az állatok az emberrel a legnagyobb egyetértésben élnek. Az istenség szeme alatt jóságos királynénk mellképe, azon körirattal: ha a királynénk velünk, ki ellenünk, található; az állatok iránti jó szive és lángoló emberszeretete két képen van bemutatva: Röck Szilárd szobrától jobbra és balra.

Az iskolás gyermekeknek szánt költemény arany szavai fölött fenséges védnök párunk József főherczeg és Klotild

főhercegasszony arcképei — körülvéve a férfi és női erények attributumai által — láthatók. A keret talapzatát pedig Röck Szilárd szobra képezi, kinek két angyal hódol, az egyik a jobb kézzel babérkoszorút nyújt, a másikban az 50,000 forintos alapító oklevelet tartja; a másik angyal „az állatok őré” osztogatja, personifikálva azon mondását: az állatvédelem terjesztésére adom alapítványomat. Röck Szilárddal a talapzaton azt akarja kifejezni a művész, hogy ő adta meg az egyesületnek a kellő fundamentumot, a melylyel most már építhetünk. Fennt négy medaillonban az alapítók és a mostasi vezetőknek arcképei láthatók, mindegyik bemutatva az ő jelmondata által.

A kép tehát nemcsak állatvédelmi táblázat, hanem egyszersemind az Országos Állatvédő Egyesületnek történetét is fejezi ki bizonyos tekintetben.

A kiküldött bizottság e képnek ítélte oda a 300 koronás díjat, a jeligés levél Weixlgärtner Vinceze akadémiai festész és gymnasiumi rajztanárnak nevét rejtette el. Noha más díj nem volt kiírva, a bizottság mégis ajánlja azt a közgyűlésnek hogy a „Bátorság” czimű kép festőjének a fáradság némi jutalmazásául 50 koronát szavazzon meg. A jeligés levél özvegy Gerhardt Alajosné nevét tárta fel szemünk elé.

A madarak etetését a mult télen a nagy hőesések következtében márczius végéig folytattuk; etettük pedig a madarakat a sváb- és Jánoshegyen, a szép juhásznénál, a zugligetben és a lipótmezőben. Több értelme is van a hasznos madarak etetése künn a szabadban, ahol czinkék, sármányok stigliczek, pintyek rendes látogatók az etető állomásainknak, mint itt a város négy falai közt tartozkodó verebek nagy sokaságának. A mostani télen megint november 15-kétől kezdtük a rendes etetést: és pedig az Erzsébet-téren, a II. és V. kerületi állami reáltanodák kertjeiben, az I., II. és VI. kerületi állami tanítóképző intézetek udvarain, és a budapesti városházákban. A hőesések beálltával pedig a budai hegyek között fekvő állomásaikon kezdtük az etetést.

Fel kell még említenem, hogy Keller Lajos földbirtokos úr és alapító tagunk Lipótmezei birtokán fülemile-berek alapítását kezdte, a jázminbokrok és egyéb cserjék már ki vannak ültetve, 3—4 év mulva e kies helyen 30—40 fülemile pár fogja ott a családi élet csendes és háborjthatlan nyugalalmát élvezhetni. Bővebben van e berekről az „Állatok Óra” III-dik évfolyamának 2. számában írva.

Az „Állatok Óra” folyóiratunk a rendes időben — negyed-évenként — megjelent és 6 ív helyett (számonként másfél ív) 11 ívet adtunk tisztelt tagjaink kezébe; ezzel természetesen a nyomdai és az administrationalis költségek tetemesen szaporodtak és a szerkesztői teendők is öregedtek. A benne közölt értekezéseket bizonyosan élvezettel olvasták tisztelt tagjaink. A főb-
bek voltak:

1. Az állatok szerepe az emberek történetében. Kántor Lászlótól.

2. A nők és az állatvédelem. Szirmai Jánostól.

3. Humanizmus az állatokkal szemben. Dr. Szalkay Gyulától.

4. Munkára fel. Winter Istvántól,

5. Helyhatósági életünk és az állatvédelem. Dr. Kiss Mihálytól.

6. Kirándulás a „Crystal Palace“-ba. Szalkay Elvirától.

7. Néhány szó az állatok érdekében. Bubiczné Ipolyi Gizellától.

8. A földmívelési minister rendeletének végrehajtása. Dr. Kiss Mihálytól.

Voltak lélekemelő aphorismák, lelkesítő költemények és a budapesti középtanodák önképző köreinek pályamunkálatai benne.

Pályamunkálatokat küldtek :

a II., IV. és VIII. ker. reáltanodák önképző körei ;

a II. kir. kath., a kegyesrendű, a református és ágostai hitv. gymnasiumok önképző körei.

Nem küldtek az V. ker. kath. és VII. ker. állami gymnasium és V. ker. reáltanoda önképző körei, illetőleg azoknak a tanárelnökei nem buzdították az ifjúságot annyira, hogy az ifjúság látköre az erkölcsöket nemesítő állatvédelmi eszmével szélesbedett volna.

A főkapitányság kimutatása szerint az 1892. október 1-étől, 1893. október elsejéig állatkinzások miatt elbírált esetek voltak :

az 1892. év utolsó negyedében : 74 esetben megbüntettek 249 frt 50 kr. bírsággal és 10 nap 12 órai elzárásban ;

az 1893. év első negyedében 125 esetben megbüntettek 281 frt bírsággal és 36 nap, 12 órai elzárásban ;

az 1893. év második negyedében 114 esetben megbüntettek 260 frt bírsággal és 41 nap elzárásban ;

az 1893. év harmadik negyedében 165 esetben megbüntettek 384 frt bírsággal és 83 nap, 6 órai elzárásban.

Egy év alatt összesen 478 esetben megbüntettek 1174 frt 50 kr bírsággal és 171 nap, 6 órai elzárásban.

Látjuk ebből, hogy a főkapitányság éber szeme igenis az egész város területén résen van, és ha nem is mindegyik kihágásánál, de minden nagyobb esetben az illetők lálakolnak durvaságukért. Hogy ezen elbírálasokban az egylet részéről történtek igen sok esetben a bejelentések, magától értetődik.

Hat alapító taggal szaporodott létszámunk. Mint már fennebb említettük ő csász. kir. fensége József főherceg és fenséges neje Klotild főhercegasszony 100 frtal, traunfeldi Tunkler Rikárd a bécsi egylet elnöke és Hegerle Miklós nyug. tisztviselő úr 25—25 frttal, és végül Borsódy Agnes úrhölgy

és Lebánovits Pál, ker. miniszteri tiszt 20—20 frttal léptek az alapító tagok sorába.

Rendes tag gyanánt belépett az év folyamán 62 tag, töröltetett 23, meghalt 14 és kilépett 2 tag, megfogytunk összesen 39 taggal és szaporodtunk 62 taggal, az általános szaporodás 23 tag.

Az „Állatvédők naptára“ második évfolyama megjelent és annyiban haladást is mutat, a mennyiben egyesületi ügyeinkről ad tájékozódást, egyesületünk elnökének arcképét és életrajzát hozza és tartalomjegyzékkel is bir. Uj jeles irodalmi névvel bíró egyének, mint Büttner Lina és Julia urnők és a kipróbált állatvédő-írók; K. Nagy Sándor, Thewrewk Árpád, Lithvay Viktória, Szini Péter, Faludy Kálmán és mások szerepelnek mint dolgozótársak. Naptárunk karácsonyi ajándék gyanánt decz. 24-én küldetett szét tagjainknak, 1000 példány a földmivelésügyi, 1000 példány a közoktatásügyi miniszteriumnak ajánlatotott föl, hogy a földmives nép és a vidéki tanítóság között ingyen osztassék szét, 1000 példányt pedig a fő- és székváros tanítóinak ajánlottunk föl, 120 példány a kolozsvári fióknak küldetett ajándékképpen. Igenis, mélyen tisztelt közgyűlést, fiókot emlittem, minden évben emlitjük azokat és fíradozunk annak létesítésén. Valahára megalakult egy, Kolozsvár lelkes hölgyei képezték az országos állatvédelmi egyesületnek első fiókját. De Gerando Antónia, az ottani felsőbb leányiskola igazgatónőjének buzdítására alakult az ottani állatvédő egyesület; 1890. december 8-án tartották az alakuló gyűlésüket, e gyűlésre hivatalból következő telegramm küldetett le:

„Az erkölcsi haladás egyik tényezője az állatvédelem, a legszivesebben üdvözljük kolozsvári fiókunkat, mint a haladásnak apostolát.“ *Dr. Verédy*, elnök. *Dr. Szalkay*, igazgató.

E felolvasógyűlés után hivatalból jelentették, hogy „az Országos Állatvédő Egyesületnek kolozsvári fiókja“ megalakult. A fióknak több mint 120 tagja van. Temesvár városában 3 év óta járt-kelt az igazgatónk a főispánnál, polgármesternél, rendőrségi főkapitánynál — és végtére 250 taggal megalakult az egyesület. Ez mint önálló egyesület akar szerepelni. Az Országos Egyesület a legszivesebben üdvözlö a keletkezett egyesületeket, mi mindegyikét a szívünkhöz szoritjuk, nekünk mindegy akár fiók, akár önálló egyesület, a fő az, hogy legyen, hogy működjék és terjessze az állatvédelmi eszméket.

Élénk eszmecserében voltunk a bécsi, dresdai, altonai, kölni, krakkói és leMBERGI egyesületekkel. A kölni egyesület 25 éves jubileumán az igazgatónk résztvett és ott a legmelegebben üdvözlölte az egyesületet a magyar testvéregyesület nevében. Azonkívül meglátogatta a berlini, hamburgi, londoni és müncheni állatvédő egyesületeket. Berlinben egy lóhus-esté-

lyen volt, állítása szerint a lóhust meg se lehetett különböztetni a marhahustól, izletes, puha és zamatos volt. Nagy nemzetgazdászati problema előtt állunk, ha ezt az előítéletet, melyet a lóhus iránt létezik, megtörhetnénk és a lóhust általános eledélül behozhatnók, eltűnnének a szánandó vén gebék, nem volna többé csontvázos teremtés az omnibuszok elé fogva, és a szegény munkásnép is jutna egy kis egészséges, tápláló, olcsó húsetelhez; a marhahus már oly drága, hogy napszámos népünk már nem is szerezheti be. Es így a lóhus-fogyasztás elsőrendű nemzetgazdászati kérdéssé fejlődik.

Ezek voltak, tisztelt közgyűlés, azon mozzanatok, melyek a lefolyt évben felmerültek, előbbre vittük most is egyesületünk ügyét szorgos munkával és reményleni akarjuk, hogy választmányunk hathatós támogatása mellett ezentul is hazánk kulturális viszonyaink jobbrafordulásain mi is mákszemnyivel hozzájárulhatunk.

Budapest, 1894. január 1-én.

Dr. Verédy Károly,
kir. tanácsos, elnök.

Dr. Szalkay Gyula,
igazgató-titkár.

E jelentés örvendetes tudomásul vétetett.

6. Olvastatik a pénztáros évi jelentése, (lásd e füzet végén) mely főösszegben az egyesület vagyonát 1620 frt alapító díjból, 224 frt, Elpis Meléna alapból, 678.71 frt, készpénzből és 12 drb 10-frankos aranyértékből állónak tünteti fel. A közgyűlés e jelentést jóváhagyólag tudomásul veszi és a felmentvényt megadja.

7. Következett a választmány kiegészítése. A megürült alelnöki székbe (Herman Ottóné leköszönése következtében) egyhangulag Hummer Nándorné választatott meg.

A kisorsolt választmányi tagok helyébe megválasztattak:

Hölgyek:

Biró Zsuzsánna
Bócz Józsefné
Borostyán Oszkárné
Göth Ilka
5 Hauszmann Alajosné
Hegy Lajosné
Rajcsics Hedvig
dr. Stettner Lászlóné
Stuart Mária

U r a k:

Hercskó József
Humayer József
Kurz Samu
dr. Madarász Gyula
5 Mátyus Arisztid
Nagy Jenő
Szidanits Ferencz
Thewrewk Árpád
Weixlgärtner Vincze

10 Wartha Vinczéné Hugenaigrfnő 10 Zarka Miklós

8. A jövő évi előirányzat (lásd a füzet végén) felolvasatott és egyhangulag elfogadtatott.

9. Az elnök ajánlja, hogy a millennium alkalmával kongresszus tartassék, melyre a külföldi és hazai egyesületek

meghivassanak. A közgyűlés ez ajánlatot elfogadja és az elnök indítványa jogerőre emelkedik.

10. A napirendnek több tárgya nem lévén, elnök úr köszönetet szavaz a polgármester ő méltóságának, a városi tanácsnak, a rendőrségnek, a sajtónak, kik mindannyian ügyünk előmozdításához hozzájárultak, és a közgyűlést bezárja.

FONTOSABB ÜGYIRATOK.

A magyar Képviselőházhoz küldött kérvény.

A mezőgazdaság és mezőrendőrségről szóló törvényjavaslat tárgyalásához mi is hozzájárultunk, a mennyiben dr. Kiss Mihály, aranyos-maróthi főszolgabíró ur és jeles dolgozótársunk által beküldött: „E törvényjavaslat módosítására szolgáló észrevételeit“ az illető képviselő tagtársainknak tanulmányozás és felhasználás végett átadtunk és e tárgyban még a képviselőház elnökségéhez következő folyamodványt beterveztettük.

A képviselőház nyílt gyűlésén Herman Ottó, országgy. képviselő és a társulatunk tiszteletbeli elnöke, többször felszólalt humánus ügyünk érdekében, de sajnos, eredménytelenül. A folyamodványunk különben következőleg hangzott:

Nagyméltóságú Elnök!

Mélyen tisztelt Képviselőház!

Az Országos Állatvédő Egyesület azon alázatos kéréssel fordul a m. t. Képviselőházhoz, méltóztassék az egyesületünknek észrevételeit a mezőgazdasági és mezőrendőrségi törvényjavaslathoz kegyesen figyelembe venni.

Az Országos Állatvédő Egyesület ugyanis azt ajánlja:

A II. fejezethez új §-nak felveendő:

„Éjjelen át és különösen hűvös éjszakákon legeltetni csak úgy szabad, ha a ló egy heveder vagy kötél által odaerősített takaróval van ellátva.“

Indokoljuk ezen §-t az által, mivel a hegyes vidéken lakó nép, különösen a tót, ruthén és román teljesen érzéketlen a vonó-állattal szemben, a legnagyobb hidegben hagyják több éjjelen át a szabad ég alatt állatjaikat minden védelem, minden takaró nélkül. Minden odavaló férfi, tudja és látta azt.

A VII. fejezet 56. §-ából *kihagyandó* azon értelmezés, hogy *„hatósági engedély nélkül tilos a hasznos madarak pusztítása.“* Ez a tilalom általános legyen és *ne adassék semminemű engedély* a hasznos madarak pusztítására, azok fészkeinek és tojásainak elszedésére, valamint a madarak és tojásainak forgalomba hozatalára.

A midőn e módosításokat a m. t. Képviselőháznak beterveztük,